

nut antamaan tarvittavan virran 60 pennin hinnasta kilowattitunnilta. Virran jakelu edellytti kuitenkin muuntaja-aseman rakentamista, jonka kustannukset oli arvioitu 93,000 markaksi. Käyttökustannusten laskettiin kuluvalta vuodelta nousevan 7,000 markkaan. Mainitut määrät, yhteensä 100,000 markkaa, kaupunginvaltuusto osoitti¹⁾ Sairaanhoidon nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan.

Sairaalan korjaus- ja sisustustyöt. Kaupungin sairaalan hallitus oli ilmoittanut, että tarpeellisen lisätilan saamiseksi Marian sairaalan kirurgiselle osastolle olisi pakko siirtää osa sairaalan sisätautiosastoa sekä koko tuberkuloosiosasto Kivelän sairaalaan, mikä toimenpide kuitenkin edellytti erinäisten korjaus- ja muutostöiden suorittamista kummassakin puheena olevassa sairaalassa. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti²⁾ osoittaa edellä mainittujen töiden kustantamiseksi 65,000 markkaa ennakolta maksettavaksi kaupunginkassasta ja sittemmin merkittäväksi vuoden 1927 menosääntöön.

Toivoniemen tilan korjaukset. Kaupunginvaltuusto myönsi³⁾ käyttövaroistaan Lastensuojelutoiminta nimisen pääluokan kohdalta 54,000 markkaa Toivoniemen tilan navettarakennuksen kuntoonpanettamiseen, koska rakennuslastensuojelulautakunnan ja kaupunginarkkitehdinlausunnon mukaan ehdottomasti oli pikaisen korjauksen tarpeessa.

Mustasaarella suoritettavat korjaukset y. m. Rahatoimikamari oli ilmoittanut, että kaupungin ostaman⁴⁾ Mustasaaren rakennukset olivat jotenkin puutteellisessa kunnossa, ja kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ tämän johdosta korjauttaa saaren päärakennuksen ja vartijan asunnon pääasiassa rakennuskonttorin laatiman ja valtuustolle lähettämän ehdotuksen mukaisesti, mihin tarkoitukseen 110,000 markkaa oli merkittävä vuoden 1927 menosääntöön Yleisten töiden pääluokkaan, sekä merkitä Mustasaaren vuoden 1927 menosääntöön 36,300 markkaa venelaiturien korjauksiin, 32,000 markkaa mukavuuksien rakentamiseen ja 10,000 markkaa kaivotöihin.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Korttelin n:o 178 raidelaitteet. Rahatoimikamari oli ilmoittanut, että kaupungin takaisin lunastamassa⁶⁾ tehdaskorttelissa n:o 178 olevat rautatie-raiteet olivat huonossa kunnossa sekä ettei Munkkisaarella kuntoonpannuilla uusilla varastoalueilla ollut raideyhteyttä rautatieverkon kanssa ja kehoittanut kaupungin yleisten töiden hallitusta ehdottamaan toimenpiteitä näiden epäkohtain poistamiseksi. Hallituksen tämän johdosta laatiman kustannusarvion mukaan voitiin tehdaskorttelin n:o 178 itäosan ja Munkkisaaren sekä mainitun korttelin länsiosassa jo olemassa olevain raidelaitteiden välille aikaansaada raideyhteys yhteensä 500,000 markan kustannuksin. Kamari, jonka mielestä mainitun tehdaskorttelin länsiosan varastopaikkain vuokraajain kanssa tehdyt vuokrasopimukset velvoittivat kaupungin heti panettamaan kuntoon sikäläiset rautatieraitteet, oli sen jälkeen antanut hallitukselle määräyksen viipymättä panettaa alulle puheena olevat korjaustyöt, joiden kustannukset oli arvioitu 50,000 markaksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁷⁾ tämän

¹⁾ Valt. pöytäk. 1 p. syysk. 34 §. — ²⁾ S:n 16 p. kesäk. 15 §. — ³⁾ S:n 3 p. marrask. 22 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. s. 11. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 13 p. lokak. 10 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 9. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk. 5 §.

toimenpiteen, ja vuoden 1927 menosääntöön merkittiin ¹⁾ manittuun tarkoitukseen 500,000 markkaa.

Malmin kaatopaikalle johtavan rautatieaitteen korjaus. Rahatoimikamari ilmoitti, että valtionrautateiden rataosasto oli velkonut kaupungilta 24,996 markkaa osaston toimesta suoritetuista Malmin kaatopaikalle johtavan rautatieaitteen korjauksista. Koska kaupunki oli velvollinen kustantamaan korjauksen, mutta vuoden 1925 talousarviossa ei ollut määrärahaa tähän tarkoitukseen, kamari oli osoittanut mainitun määrän kaupunginkassasta sekä kehoittanut rahatoimikonttoria vuoden 1925 tilinpäätöksessä ottamaan sen huomioon talousarvioon merkitsemättömänä menona. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ kamarin toimenpiteen.

Vallilan rautatievaihteen viereinen purkauskenttä. Rahatoimikamari ilmoitti kehoittaneensa kaupungin yleisten töiden hallitusta heti panettamaan kuntoon Vallilan rautatievaihteen viereisen purkauskentän, joka oli erittäin huonossa, lisääntyneelle liikenteelle vaarallisessa kunnossa, ja kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ kamarin anomuksesta hyväksyä tämän toimenpiteen sekä osoittaa puheena olevaan työhön liittyvien kustannusten peittämiseksi 100,000 markkaa suoritettavaksi etukäteen kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäväksi vuoden 1927 talousarvioon.

Torikauppa. Eräät torikauppiaat olivat anoneet, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin, jotta vuonna 1923 myönnetty ⁴⁾ lihan, makkaran, veren, leivän y. m. ravintoaineiden kauppaa avonaisella torilla koskevan terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n määräyksen soveltamisen lykkäys pidennettäisiin toistaiseksi ja kunnes kaupunki oli rakentanut ajanmukaisia kauppahalleja, joihin mainittu torikauppa voitiin sijoittaa. Myöskin tori- ja kauppahallivalvoja oli ollut sitä mieltä, että puheena olevan kaupan harjoittamisoikeus olisi säilytettävä, kunnes torikauppa kokonaisuutena oli lopullisesti järjestetty. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ tehdä Uudenmaan läänin maaherralle esityksen, että torikauppa kaupungissa saisi jatkua ⁴⁾ samassa laajuudessa kuin aikaisemmin kesäkuun 1 p:ään 1931.

Huhtikuun 22 p:nä antamallaan päätöksellä maaherra sittemmin määräsi, että voimassa olevan terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:ään sisältyvien lihan y. m. kauppaa koskevien määräysten soveltaminen oli lykättävä kesäkuun 1 p:ään 1931 siihen asti voimassa ollein rajoituksin, kuitenkin siten, että valmiiden ruokatavarain, siirtomaantavarain, lukuunottamatta tuoreita hedelmiä, sekä veren ja jauhetun lihan kauppaa koskevat määräykset astuisivat voimaan kesäkuun 1 p:nä 1926.

Koska maaherra edellä mainitussa päätöksessään oli antanut määräyksiä sellaistenkin elintarpeiden kaupasta, joita ei mainita terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:ssä, kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ valittaa tästä päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka kumosi mainitun päätöksen ja palautti asian maaherran uudelleen käsiteltäväksi.

Lokakuun 16 p:nä maaherra antoi uuden päätöksen, jolla terveydenhoitojärjestyksen II luvun 7 §:n lihan, kynityn siipikarjan, kynityn tai nyljetyn riistan, voin, juuston ja leivän kauppaa koskevien määräysten soveltaminen lykättiin kesäkuun 1 p:ään 1931 siihen asti voimassa ollein rajoituksin, jota vastoin valtuuston esitys muilta kohdin evättiin.

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 85. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. tammik. 21 §. — ³⁾ S:n 19 p. toukok. 6 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 63. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 3 p. maalisk. 7 §. — ⁶⁾ S:n 2 p. kesäk. 7 §.

Koska mainittu päätös poikkesi kaupunginvaltuuston esityksestä ja sitäpaitsi oli ristiriidassa terveydenhoitojärjestyksen loppusäännöksen kanssa, kaupunginvaltuusto siitä tiedon saatuaan päätti¹⁾ anoa korkeimmalta hallinto-oikeudelta sen muuttamista.

Länsisataman rakennustyöt. Kaupungin yleisten töiden hallitus oli lähettänyt rahatoimikamarille rakennuskonttorin satama- ja rautatieosaston päällikön laatiman suunnitelman eräiden Länsisataman töiden suorittamiseksi. Suunnitelmassa ehdotettiin, että erinäisiä Lapinniemen alueita täytettäisiin kaupungin rakennuspaikoilta saadulla louhinkivellä sekä että kivipenkereitä rakennettaisiin osin Drumsönkadun päästä salmen poikki Salmisaareen, osin Itämerenkadun eteläpuolelle. Kellosaaren pohjoispuolella oleva vesialue tulisi täten eristetyksi ja voitaisiin vastedes täyttää ruoppausmullalla. Salmen poikki Salmisaareen vievä pengeri olisi, jos se rakennettaisiin harjaltaan 4 metrin levyiseksi, parempi väylä mainittuun saareen vievälle raitiotielle kuin Itämerenkatu oli. Rahatoimikamari piti puolestaan ehdotusta huomiota ansaitsevana ja luovutti kaupungin hätäaputöihin myöntämät²⁾ varat, 270,000 markkaa, hallituksen käytettäväksi Salmisaaren kallionlouhintöiden ja niihin liittyvän penkeren rakennustyön alkuunpanemiseksi, koska nämä työt hyvin soveltuivat suoritettaviksi talvisaikaan, minkä ohessa kamari oikeutti rakennuskonttorin, mikäli täyteaineen kaatopaikkoja tarvittiin, panemaan tähän tarkoitukseen kuntoon eräitä Lapinniemen paikkoja käyttäen kaupunginvaltuuston siellä suoritettavia tasoitustöitä varten myöntämää²⁾ määrärahaa.

Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä kamari sittemmin teki selvää toimenpiteistään sekä ilmoitti, että edellä mainitut Itämerenkadun eteläpuolelle tulevat kivipenkeret ainakin osaksi voitiin rakentaa talousarvioon rantaverhousta ja täytetöitä varten merkittyjen määrärahaain varoilla. Sitä vastoin ei varoja ollut käytettävissä salmen poikki Salmisaareen vievän penkeren rakentamiseen, minkä ohessa kamari ehdotti, että Drumsönkatu heti tasoitettaisiin niin leveäksi, että sitä raitiotieliikenteen lisäksi voisi käyttää muukin ajoneuvoliikenne. Salmisaarella olevia rautatieraitteita olisi jonkin verran siirrettävä, jotta saataisiin tilaa raitiotieraitteille.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto myöntyen rahatoimikamarin tekemään esitykseen päätti³⁾ puolestaan hyväksyä kaupungin yleisten töiden hallituksen puoltamat ja jo osittain suoritettut eräiden Lapinniemen alueiden täytetyöt sekä ehdotuksen kivipenkereiden rakentamisesta Itämerenkadun eteläpuolelle ja Salmisaaren salmen poikki; myöntää Salmisaaren salmen penkeren valmiiksi rakentamiseen 370,000 markkaa, Drumsönkadun tasoittamiseen 12 metrin levyiseksi 170,000 markkaa sekä Salmisaaren rautatieraitteiden siirtämiseen 25,000 markkaa; merkitä edellä mainitut määrärahat vuoden 1927 talousarvioon, mutta oikeuttaa rahatoimikamarin tarpeen vaatiessa osoittamaan tarvittavat varat kuluvan vuoden aikana maksettaviksi kaupunginkassasta.

Kaupunginvaltuuston vuosien 1925 ja 1926 menosääntöihin merkitsemät määrärahat liikenneväylän teettämiseksi Salmisaareen olivat osoittautuneet riittämättömiksi, osin koska kadun suunta sitä lopullisesti paalutettaessa muutettiin hiukan pohjoisemmaksi, mikä aiheutti suurehkoja louhinta- ja kaivutöitä, osin koska työ oli suoritettava sopimattomana vuodenaikana, ja valtuusto päätti⁴⁾ sen johdosta osoittaa Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan tarvittavan 440,000 markan suuruisen lisämäärärahan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask. 4 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 61. — ³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk. 22 §. — ⁴⁾ S:n 17 p. helmik. 12 §.

Eläintarhan septiktankkilaitos. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä ¹⁾ rahatoimikamari ilmoitti antaneensa arvioida rautatiepengermän painumisen Eläintarhan istutuksille aiheuttamat vahingot ja koska mainittujen istutusten kuntoonpanemisen katsottiin tulevan melko kalliiksi esittäneensä, että rautatiehallituskin valitsisi jäävittämiä arviomiehiä arvioimaan puheena olevat vahingot. Hallitus oli kuitenkin evännyt kamarin esityksen viitaten asiasta aikaisemmin antamaansa ilmoitukseen ²⁾, että valtio suostui korvaamaan kaupungille kaikki pengermän painumisesta johtuneet vahingot 685,000 markalla kerta kaikkiaan. Kamari ei pitänyt suuremman korvaussumman saamista valtiolta mahdollisena. Edelleen kamari oli selvitetty kysymystä toimenpiteihin ryhtymisestä niinikään vahingoittuneen Eläintarhan septiktankin korjaamiseksi ja tällöin puolestaan hylännyt ehdotuksen vanhan puhdistusaseman hävittämisestä ja uuden suuremman, jonkin verran tehokkaamman tehostettu-liete-järjestelmän mukaisen aseman rakentamisesta. Niille alueille, joilta uuden aseman paikka olisi etsittävä, ei vielä ollut vahvistettu lopullista asemakaavaa, ja sitäpaitsi tehostettu-liete-järjestelmä ollakseen taloudellisesti täysin tyydyttävä edellytti laajempaa laitosta kuin kyseessä oleva tulisi olemaan. Kamari lausui käsityksensä, että Eläintarhassa oleva septiktankkilaitos olisi säilytettävä, mutta rakennettava uudestaan ja laajennettava.

Rahatoimikamarin tekemän ehdotuksen hyväksyen kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ valtuuttaa kamarin tekemään rautatiehallituksen kanssa sellaisen sopimuksen, että valtionrautatiet suorittamalla kerta kaikkiaan 685,000 markkaa korvaisivat kaupungille rautatiepengermän painumisen Eläintarhan septiktankkilaitokselle aiheuttamat vahingot; sekä että mainittu laitos rakennettaisiin uudestaan 1,800,000 markaksi arvioiduin kustannuksin pääasiassa kamarin asiasta antamaan esitykseen liitettyjen piirustusten tarkemmin osoittamalla tavalla ja n. s. Emscherkaivoilla varustetun septiktankkijärjestelmän mukaisesti.

Kaupungin viemäriolojen järjestäminen. Vuonna 1915 kaupunginvaltuusto antoi komitealle, johon kuului kaksi kaupunginvaltuutettua, kaksi terveydenhoitolautakunnan ja kaksi kaupungin yleisten töiden hallituksen edustajaa sekä vesijohtolaitoksen laboratorin silloinen johtaja filosofianmaisteri G. K. Bergman, tehtäväksi ⁴⁾ hankkia selvityksen ja antaa lausunnon eri mahdollisuuksista järjestää kaupungin viemäriolot. Tämän tehtävän täyttääkseen komitea ryhtyi toimittamaan tarkkoja jatkuvia tutkimuksia, jotka kohdistuivat viemäriveden laatuun eri osissa kaupunkia, eri vuodenaikoina ja sääolojen vaihdellessa; meriveden laatuun viemärien suissa, niinikään olosuhteiden vaihdellessa; ja pannen erikoista huolta likaantumisen laajuuden selville saamiseen; meriveden laatuun verraten pitkän matkan päässä rannasta; seisotuskaivojen puhdistustehoon; pohjalietteen laatuun ja sen vaikutukseen meriveteen; meren virtaisuusoloihin Helsingin ympärillä; sekä olemassa olevien puhdistuslaitosten tehoon. Myöskin merentutkimuslaitoksen kanssa oltiin yhteistyössä. Toimitettujen tutkimusten nojalla komitea saattoi todeta, että merivesi likaantumista silmällä pitäen jakautui kahteen toisistaan milloin enemmän, milloin vähemmän eroavaan vyöhykkeeseen, nim. sangen likaantuneeseen rantavyöhykkeeseen ja sen ulkopuolella sijaitsevaan alueeseen, joka käsitti ympäröivät selät ja jolla likaantuminen oli tuntuvasti lievempää. Kaupungin viemärijohtojen suut sijaitsivat vain parin sadan metrin päässä toisistaan, mutta etäisyyden ollessa hieman suurempikin ranta oli miltei yhtäjaksoisesti

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — ²⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 50. — ³⁾ Valt. pöytäk. 5 p. toukok. 8 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1915 kert. s. 50.

saastutettu, koska lika tuulen ja merivirtain vaikutuksesta tavallisesti leveni enemmän rannan suuntaan kuin ulospäin. Tähän tuli lisäksi, että useat viemärit laskivat lahtien ja satama-aitaiden sisäosiin, jotka tämän johdosta saivat saman luonteen kuin rantavyöhyke. Vaikkakin rantavyöhykkeen ulkopuolella oleva vesi monessa suhteessa erosi kaupungista etäämpänä sijaitsevan saariston vedestä, piti komitea sitä jotenkin puhtaana, lukuunottamatta kuitenkin ahtaampia lahtia ja satama-aitaita, joiden vettä täytyi pitää epäilyttävänä, vieläpä eräissä tapauksissa huononakin. Likaantumisen kemialliset todisteet osoittivat itäisillä selillä veden puhtaust määrän lievää häiriötä, läntisillä ainoastaan likaantumisen merkkejä ja eteläisissä vesissä tuskin mitään havaittavaa häiriötä. Rantaveden ja selkaveden välinen suuri ero sekä näiden vesien erikseen katsottuina suurin piirtein muuttumaton laatu osoittivat, että merivedessä tapahtui todellinen itsepuhdistus.

Komitean mielestä satamavesi ollessaan laadultaan kaupunkia ympäröivien suurempien selkien veden laatuista oli käytännöllisesti katsoen riittävän puhdasta, ja jos tämä komitean käsitys hyväksyttäisiin, voitaisiin toimenpiteet kohdistaa rantavesivyöhykkeen olojen parantamiseen. Likaviemäreitä pidentämällä tehdyt kokeet olivat antaneet erittäin suotuisan tuloksen. Vesi-alue, jonka rajoissa itsepuhdistusta tapahtui ja pahemmin likaantunutta pintavettä esiintyi, supistui verraten vähäpätöisiin, suiden yläpuolella oleviin täpliin eikä suuremman puhtautensa johdosta ja rannasta etäämpänä sijaiten käytännöllisesti katsoen tuottanut minkäänlaista haittaa. Jotta saavutettaisiin tyydyttävä tulos, olisi kuitenkin viemärien pidentämisen lisäksi turvaututtava muihin parannustoimenpiteihin, ja sellaisina komitea ehdotti, että rakennettaisiin katkaisevia likaviemäreitä eli kokoavia johtoja, joiden tarkoituksena olisi vapauttaa ahtaamat lahdet ja altaat siitä likavedestä, jonka puhdistamiseen vesimäärä ja veden vaihtuminen olivat riittämättömät, sekä edelleen muuttamiin osiin kaupunkia erilaisia puhdistusasemia, jotka riistäisivät likavedeltä määränmääränsä, ennenkuin se laskettiin mereen. Toinen toimenpide, johon jo aikaisemmin oli ryhdytty ja jota edelleen olisi toteutettava, oli viemärien suihin kerääntyvän pohjalietteen ruoppaaminen.

Vaikkakin rantavesi komitean ehdottamin toimenpitein tuntuvasti puhdistuisi, jäisi se kuitenkin edelleen jossain määrin epäpuhtaaksi, varsinkin kaupungin taajimmin asuttujen osain kohdalta. Tämän johdosta komitean mielestä ei ollut hyvin harkittua vatedeskään sallia meriveden käyttöä vaatteen pesuun ja viruttamiseen.

Lopuksi komitea korosti sen seikan tärkeyttä, että kaupungin uimalaitokset sijoitettiin sopiviin paikkoihin. Näiden paikkain löytäminen olisi jätettävä alan ammattiviranomaisten, kaupungin yleisten töiden hallituksen ja urheilulautakunnan, asiaksi.

Laajan ja yksityiskohtaisen selvityksensä¹⁾, jota tässä ainoastaan mahdollisimman lyhyesti on selostettu, komitea supisti seuraaviin ponsiin:

1) merivesi Helsinkiä ympäröivillä suuremmilla selillä on yleisesti katsoen kohtalaisen vapaata liasta, eikä sitä mitenkään ole pidettävä terveydellisiä haittoja aikaansaavana;

2) sitä vastoin täytyy vettä lähinnä rantoja ja ahtaammissa lahdissa ja satama-aitaissa pitää jonkin verran, jopa osittain suurestikin likaantuneena ja paikoitellen vakavia haittoja aikaansaavana, minkä tähden sen parantaminen on tarpeen vaatima.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 4 v:lta 1924.

3) näiden haittain poistamiseksi olisi toimiin ryhdyttävä likaviemärien pidentämiseksi niin, että niiden suut sijaitsisivat verraten syvällä vedenpinnan alla ja noin 100 metrin päässä rannasta veden syvyydestä ja muista paikallisololoista riippuen;

4) missä likaviemärien pidentäminen syystä tai toisesta ei ole mahdollinen, on likavesi tavalla tai toisella puhdistettava, ennenkuin se saa poistua rannoista, ja on komitea ajatellut, että eräissä paikoissa, joissa muita puhdistusjärjestelmiä paikallisololojen johdosta ei voida käyttää, niinkuin esimerkiksi Eteläsatamassa, aktivoitua lietettä käyttävä menettely ehkä voisi olla tarkoitukseen sopiva;

5) luonnollisena toimenpiteenä mainittujen haittain vähentämiseksi edellyttää komitea, että likaviemärien suihin kokoontunut pohjaliete poistetaan ruoppaamalla, mikä ainakin isompien likaviemärien kohdalla olisi toimitettava vuosittain;

6) mitä tuli tehtyyn ehdotukseen koota likavesi yhteen tai muutama viemärijohtoon sekä pumpputa se ulapalle verraten pitkän matkan päähän kaupungista, katsoo komitea sellaisen toimenpiteen epäilemättä antavan tyydyttävän tuloksen sekä tämän järjestelmän ja pidennettyjä likaviemärejä ja puhdistusasemia käsittävän järjestelmän välisen valinnan yksinomaan riippuvan kustannuksista, ensinmainitun järjestelmän kun aivan varmaan täytyy käydä tuntuvasti kalliimmaksi, eritoten käyttökustannuksiin nähden;

7) jotta kaupungilla joka tapauksessa vastaisuudessa olisi täysi vapaus järjestelmän valinnassa, lienee uusia kaupunginosia suunniteltaessa viemärioloja perin pohjin tutkittava ja paikka varattava mahdollisesti ennemmin tai myöhemmin tarpeellisille puhdistusasemille.

Muuten komitea lausui:

8) ettei se ollut havainnut seisotuskaivoille olevan annettava sanottavaa merkitystä, mitä tulee mahdollisuuteen ehkäistä likaveden johtamisesta rantoihin koituvia haittoja;

9) ettei pesuvaatteiden pesua eikä virutusta pidä saada toimittaa rannoissa, vaan on siihen tarkoitukseen käytettävä yksinomaan vesijohtovettä, ja on kaupungin lisääntyvän tarpeen mukaan laitettava uusia, vesijohtovedellä varustettuja virutushuoneita;

10) että uimahuoneita sijoitettaessa siihen katsomatta, mihin parannustoimenpiteeseen ryhdytäänkin, paikka on valittava siten, ettei mitään haittaa läheisyyteen päätyvistä likaviemäreistä voi ajatella syntyvän.

Sittenkuin kaupungin puheena olevan alan ammattiviranomaiset, terveydenhoitolautakunta, v. t. kaupungininsinööri ja kaupungin yleisten töiden hallitus, sekä rahatoimikamari edellä selostetusta mietinnöstä antamissaan lausunnoissa olivat ilmoittaneet voitavansa pääasiassa yhtyä siinä esitettyihin näkökohtiin ja ehdotuksiin, kaupunginvaltuusto päätti¹⁾

että kaupungin viemäriolojen järjestämiseen oli mahdollisimman pian ryhdyttävä;

periaatteellisesti hyväksyä komitean 3 ja 4 ponnassa olevat lausunnot tämän järjestelyn suuntaviivoista;

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtäväksi laatia yksityiskohtaisen ehdotuksen järjestelystä, huomioon ottamalla, että työ oli suoritettava useamman vuoden kuluessa ja aloitettava niissä osissa kaupunkia, joissa epäkohdat olivat vaikeimmat;

¹⁾ Valt. pöytäk. 5 p. toukok. 7 §.

kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta noudattamaan komitean 7 ja 10 ponnassa tehtyjä vaatimuksia; sekä

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi laatia ehdotukset uusien, vesijohtovedellä varustettavien virutushuoneiden rakentamiseksi, jotta nykyiset, huuhtelua varten merivedellä rakennetut virutuslaiturit voitaisiin poistaa sekä vaatteiden pesu ja huuhtelu rannoilla kieltää.

Kaasujohdon laajentaminen. Koska erinäisiin hätäaputoinä tasoitettuihin XIII ja XIV kaupunginosain katuihin oli asetettava vesijohtoja ja oli kaupungille edullista samalla panettaa niihin kaasujohdot, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ merkitä vuoden 1927 menosääntöön tähän tarkoitukseen 245,000 markkaa sekä oikeuttaa kaasulaitoksen käyttämään nämä varat ennakoita jo tulevan kesäkauden kuluessa.

Länsisataman liikenneväylä. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä rahatoimikamari lausui ²⁾, että tarkoituksenmukaisen raiteettoman, sekä henkilö- että tavaraliikennettä varten aiotun liikenneväylän aikaansaaminen Länsisataman satama-alueelle oli erittäin suotava ja lähitulevaisuudessa liikenteen yhä lisääntytyä tulisi välttämättömäksi sekä että kamarin mielestä oli sopiva aika ryhtyä toimenpiteisiin, jotka tekivät tämän kysymyksen ratkaisemisen mahdolliseksi. Kamari puolestaan oli sitä harkitessaan havainnut, että Länsisatamaan suuntautuva liikenne sopivasti voitiin johtaa Antinkatua pitkin, jota tämän johdosta oli jatkettava tehdaskorttelin n:o 175 läpi Ruoholahdenrantaan. Kamari olikin neuvotellut niiden mainitun tehdaskorttelin tonttien omistajain kanssa, joita kadun järjestely tulisi koskettamaan, ja Kirjatalo-osakeyhtiö Hietalahden pohjoisrannan tontin n:o 17 omistajana, Osakeyhtiö Putkijohto aktiebolag Köydenpunojankadun tontin n:o 4 a omistajana ja Helsingin tupakkatehdas osakeyhtiö Ruoholahdenrannan tontin n:o 3 a omistajana olivat ilmoittaneet erinäisin ehdoin suostuvansa luovuttamaan uutta liikenneväylää varten tarvittavan maan.

Myöskin Voinvientiosuusliike Valio oli jättänyt rahatoimikamarille esityksen paremman liikenneväylän aikaansaamista kaupungin katuverkon ja Länsisataman välille koskevasta kysymyksestä ja ehdottanut, että Vladimirkatu levennettäisiin osuuskunnan omistaman korttelin n:o 174 kohdalta ja siltaa myöten jatkettaisiin Ruoholahdenrannan rautatiearaiteiden poikki. Ehdotuksesta oli rakennuskonttorin satama- ja rautatieosaston työpäällikkö antanut seikkaperäisen lausunnon ja tällöin samoin kuin kaupungin yleisten töiden hallituskin ehdottanut, että se evättäisiin. Myöskin rahatoimikamari yhtyi tähän kantaan.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto täydellisesti yhtyen rahatoimikamarin ehdotukseen päätti ³⁾

1) oikeuttaa kamarin tekemään Kirjatalo-osakeyhtiön ja Osakeyhtiö Putkijohto aktiebolag nimisen yhtiön kanssa seuraavat sopimukset:

a) Kirjatalo osakeyhtiö luovuttaa kaupungille tehdaskorttelissa n:o 175 sijaitsevasta Hietalahden pohjoisrannan tontista n:o 17 1,300 m²:n laajuisen alueen 600,000 markan kauppahinnasta, minkä lisäksi kaupunki eräistä revittävästä rakennuksista suorittaa 650,000 markkaa eli yhteensä 1,250,000 markkaa. Kaupunki puolestaan suostuu mainitun tontin muuttamiseen asunto-tontiksi ja selittää, ettei sillä ole mitään muistuttamista yhtiön vastaisuudessa tehtävää anomusta vastaan saada rakennuttaa osalle tonttia silloin sal-

¹⁾ Valt. pöytäk. 19 p. toukok. 10 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 22. — ³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk. 21 §.

littua korkeampia rakennuksia, pääasiassa arkkitehti R. Eklundin laatiman marraskuussa 1924 päivätyin ehdotuksen mukaisesti, ja ettei se tule siitä vaati-
maan mitään eri korvausta; sekä

* b) Osakeyhtiö Putkijohto aktiebolag luovuttaa samassa korttelissa sijait-
sevasta Köydenpunojankadun tontista n:o 4 a korvauksetta kaupungille
100 m² ja suorittaa sen lisäksi kaupungille 100,000 markkaa korvaukseksi siitä,
että kaupunki sallii puheenaolevan tehdastontin muuttamisen asuntotontiksi ja
että eräs yhtiölle kuuluva rakennus saa jäädä paikalleen 15 vuodeksi lukien
kesäkuun 1 p:stä 1926;

2) oikeuttaa kamarin 2,650,000 markan hinnasta ostamaan Ruoholahden-
rannan tontin n:o 3 a sen muodostamista eri tontiksi tarkoittavan kaupungin-
asemakaavan muutoksen tultua vahvistetuksi ¹⁾ ja kaikkien sitä koskevain
kiinnitysten kuoletetuiksi; sekä

3) merkitä edellä mainittua tarkoitusta varten vuoden 1927 talousarvioon
3,900,000 markkaa, mistä määrästä 2,650,000 markkaa sai kuluvana vuonna
ennakolta suorittaa kaupunginkassasta.

Edellä mainitusta kaupunginvaltuuston päätöksestä ratainsinööri V. J.
Tammelin valitti Uudenmaan läänin maaherralle. Valituskirjelmässään herra
Tammelin esitti, että kysymys liikenneväylän aikaansaamisesta Länsisatamaan
oli puutteellisesti valmisteltu sekä että asiaa käsiteltäessä oli tehty muo-
dollinen virhe, satamahallituksen ja rautatiehallituksen mielipidettä kun ei
ollut ennen asian ratkaisemista tiedusteltu, minkä ohessa valittaja koetti osoit-
taa, että kaupunginvaltuuston päätös loukkasi hänen oikeuttaan kunnan
jäsenenä ja veronmaksajana sekä että se seurauksiltaan oli vahingollinen kau-
punkikunnalle kokonaisuutena.

Kaupunginvaltuusto, jolta tämän johdosta pyydettiin selitystä, päätti ²⁾
huomauttaa, ettei valtuuston tekemästä päätöksestä lain mukaan saanut valit-
taa sen perusteella, että valittaja piti päätöstä kaupungille epätarkoituksen-
mukaisena, minkä johdosta valtuusto oletti, ettei maaherra ryhtynyt tutki-
maan, mitä valittaja tässä kohden oli esittänyt; ettei sitä etua, mikä yksityisellä
kunnan jäsenenä veronmaksajana oli kunnan taloudenhoidossa noudatetusta
säästäväisyydestä, voinut käsittää sellaiseksi yksityiseksi oikeudeksi, jonka
mahdollinen loukkaaminen voitiin esittää lailliseksi perusteeksi valituksen teke-
miseen valtuuston päätöksestä kaupungin taloudenhoitoa koskevissa asioissa;
että satamahallitus kaupunginvaltuuston antaman satamaohjesäännön 2 §:n
mukaisesti tosin oli velvollinen antamaan lausuntoja toimipiiriinsä kuuluvista
asioista, mutta ettei tämä määräys mitenkään velvoittanut valtuustoa hankki-
maan tietoonsa mainitun hallituksen mielipidettä sellaisistakaan asioista; sekä
ettei valtuusto ollut velvollinen tiedustelemaan valtionviranomaisten mielipi-
dettä.

Marraskuun 17 p:nä antamallaan päätöksellä maaherra hylkäsi ³⁾ rata-
insinööri Tammelinin edellä mainitun valituksen.

Sörnäsin haararadan yli vievä silta. Sittenkuin rautatiehallituksen kanssa
oli tehty sopimus Sörnäsin haararadan yli vievän sillan laajentamisesta ⁴⁾, oli
hallitus laadittanut mainitun sillan piirustukset ja lähettänyt ne rahatoimi-
kamarin tarkastettaviksi ja hyväksyttäväksi. Kamari jätti asian kaupungin-
valtuuston ratkaistavaksi, ja valtuusto päätti ⁵⁾ hyväksyä mainitut piirus-
tukset, joiden mukaan sillan ajotie olisi 12 m:n ja kävelytie 4 m:n levyinen, kui-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 6. — ²⁾ Valt. pöytäk. 22 p. syysk. 16 §. — ³⁾ S:n 8 p. jouluk.
9 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1925 kert. siv. 51. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 19 p. toukok. 7 §.

tenkin siten muutettuina, että silta varustettaisiin samanlaisella kaiteella, jollainen oli rakennettu satamaradan poikki Arkadiankadun suuntaan vievälle sillalle, sekä tehtäisiin niin luja, että raitiotieraitteet sillan laajentamisen jälkeen voitaisiin siirtää sen keskelle; sekä hyväksyä rautatiehallituksen sen rahatoimikamarille lähettämässä kirjelmässä lausuman kannan, että radan läntinen maakiinnike olisi rakennettava valtionrautateiden kustannuksella ja ulottuisi Pääskylänkadun tukimuuriin asti, mutta että itäinen maakiinnike valtionrautateiden ja kaupungin välillä siltatöiden jakamisesta tehdyn sopimuksen mukaisesti rakennettaisiin ensinmainittujen kustannuksella enintään 6 m:n pituiseksi maatuon etupinnasta lukien.

Senaatintorin järjestely. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä¹⁾ rahatoimikamari lausui, että kunnan viranomaiset olivat käsitelleet kysymystä Senaatintorin järjestelystä jo neljättä vuosikymmentä, minkä ajan kuluessa melkoinen osa torin alkuperäistä ketokiveystä oli korvattu parhaalla noppakiveyksellä noudattamatta tässä mitään yhtenäistä suunnitelmaa. Kun tätä menettelyä tuskin voitiin pitää sopivana, kamari oli antanut kaupunginasemakaava-arkkitehdille toimeksi laatia ja kaupungin yleisten töiden hallitusta kuultuaan esittää kamarille ehdotuksen torin kiveyksen järjestämisestä niin, että sopivaa jaoitusta ja kiviaineiston vaihtelua hyväkseen käyttämällä voitaisiin hieman hälventää torin autiota vaikutusta. Tämän johdosta kaupunginasemakaava-arkkitehti oli laatinut pyydetyn ehdotuksen ja neuvoteltuaan kaupungin yleisten töiden hallituksen, Suomen arkkitehtiliiton ja kaupunginvaltuuston liikenteenjärjestelykomitean kanssa tehnyt siihen vielä eräitä muutoksia. Lopulliselle, numerolla VI merkitylle ehdotukselle oli tunnusmerkillistä, että torin poikkisuuntiin kulkeva ajoliikenne oli poistettu ja torin kaltevuusolot säilytetty sekä että ehdotus oli laadittu symmetrisesti torin kumpaisenkin pääakselin ympärille, mikä aikaansai eheän, tyynen ja arvokkaan vaikutuksen. Kamari katsoi ehdotuksen täyttävän kaikki ne kohtuulliset vaatimukset, jotka voitiin asettaa Senaatintorin sitkeän järjestelykysymyksen käytännölliselle, arvokkaalle, esteettiselle eikä liian kalliille ratkaisulle, sekä sen lisäksi käsittävän niin hyvän suunnitelman, että se ilman muuta voitaisiin panna työn toteuttamisen pohjaksi. Sen perusajatus oli täysin sopusoinnussa kamarin laajaan ja monipuoliseen selvitykseen perustuvan käsityksen kanssa, että tori oli käsiteltävä torina eikä siihen ollut järjestettävä istutuksia; että sen kaltevaa, hieman vinoa pintaa ei tarvinnut alentaa ja että ehdotuksen torin tasoittamisesta piti saada raueta, jolloin myös kaikenlaiset portaat ja pengermät kävivät tarpeettomiksi; sekä ettei torin poikkisuuntiin käyvää ajoliikennettä jalkaliikenteelle vaarallisena ollut sallittava.

Rahatoimikamarin edellä mainitussa kirjelmässä tekemiin ehdotuksiin myöntyen kaupunginvaltuusto päätti²⁾ periaatteessa hyväksyä kaupungin-arkkitehdin laatiman, numerolla VI merkityn ehdotuksen Senaatintorin järjestämiseksi, sekä että ehdotus oli toteutettava vähitellen, sikäli kuin valtuusto vastedes myönsi määrärahoja tarkoitukseen.

Kaisaniemenkadun leventäminen. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä³⁾ rahatoimikamari ilmoitti neuvotelleensa Aktiebolaget Mikaelsgatan 19 nimisen yhtiön kanssa pyrkien siihen, että yhtiö omistamastaan Kaisaniemenkadun tontista n:o 4 luovuttaisi kaupungille alueen, joka tarvittiin Vuori- ja Mikonkatujen välisen Kaisaniemenkadun eteläosan laajentamiseksi.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — ²⁾ Valt. pöytäk. 3 p. maalisk. 21 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

Yhtiö olikin ilmoittanut suostuvansa luovuttamaan tähän tarkoitukseen 3 m:n levyisen maakaistaleen, joka kaupungingeodeetin toimittaman tarkastusmittauksen mukaan käsitti 351.142 m², 2,300 markan neliömetrihinnasta ja muuten ehdoin, että kauppahinta suoritettiin heti kun lopullinen sopimus oli saatu aikaan sekä että puheena olevalla tontilla Mikon- ja Kaisaniemenkatujen kulmauksessa oleva katurakennus sai olla paikallaan viisi vuotta ja Kaisaniemenkadun varrella oleva piharakennus kolme vuotta, joiden määräraikojen kuluessa yhtiö sitoutui poistamaan uuden tontinrajan yli ulottuvat mainittujen rakennusten osat. Rahatoimikamari paljoksui tosin vaadittua hintaa, mutta piti toisaalta puheena olevaa Kaisaniemenkadun leventämistä 21 m:n levyiseksi niin välttämättömänä, että se puolsi tehdyn tarjouksen hyväksymistä.

Sittemmin yhtiö oli korottanut myyntihinnan 3,000 markkaan m²:ltä eli yhteensä n. 1,053,000 markkaan suostuen kuitenkin alentamaan sen 2,500 markkaan m²:ltä ehdoin, että kauppahinta suoritettiin viimeistään huhtikuun 15 p:nä, jota vastoin koko luovutettavan alueen käyttöoikeus siirtyisi kaupungille vasta kesäkuun 1 p:nä 1931.

Valmisteluvaliokunta, johon asia ensimmäisessä käsittelyssä oli palautettu ¹⁾, ehdotti edellä mainitun myyntitarjouksen kaupungille epäedullisena evättäväksi. Valiokunta ei myöskään pitänyt ehdotettua Kaisaniemenkadun leventämistä niin ehdottomasti tarpeellisena, koska kaupungin keskiosain ja koillisten kaupunginosain välinen yhdysliikenne paitsi Kaisaniemenkatua voi käyttää hyväkseen myös Vilhonkatua.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ evätä rahatoimikamarin esityksen Kaisaniemenkadun tontin n:o 4 osan lunastamisesta mainitun kadun laajentamiseksi.

Hakasalmenkadun leventäminen. Rahatoimikamari tiedoitti ³⁾, että Aleksanterinkadun tontin n:o 22 b ja Hakasalmenkadun tontin n:o 1 omistaja, Aktiebolaget Lantmannagården osakeyhtiö, oli ilmoittanut aikovansa lähitulevaisuudessa rakennuttaa liikepalatsin ensin mainitulle tontille, sekä että kamarin valitsemat edustajat tämän johdosta olivat neuvotelleet yhtiön kanssa, jotta kaupunki saisi mainituista tonteista lunastaa niin suuren osan kuin tarvittaisiin Hakasalmenkadun leventämiseksi. Asiasta oli vielä hankittu lausunnot ³⁾ kaupunginasemakaava-arkkitehdilta, kaupungin yleisten töiden hallitukselta ja kaupunginvaltuuston liikenteenjärjestelykomitealta, jotka kaikki olivat pitäneet Aleksanterin- ja Kaivokatujen välisen Hakasalmenkadun osan leventämistä suotavana, vieläpä ehdottomasti tarpeellisena. Ainoastaan kysymyksestä, miten leveäksi katu olisi laajennettava, oli oltu eri mieltä, kaupunginarkkitehti kun näet katsoi, että leveyden tuli olla 21.5 m, jota vastoin liikenteenjärjestelykomitea piti 18.2 m:n levyttä riittävänä ja kaupungin yleisten töiden hallitus puolestaan huomioon ottaen ne tuntuvat kustannukset, jotka laajennus todennäköisesti aiheuttaisi, halusi määrätä leveyden ainoastaan 17.2 m:ksi.

Rahatoimikamarin otettua tutkittavakseen kysymyksen Kaivo- ja Hakasalmenkatujen liikenteen järjestelystä arkkitehti I. Launis oli lähettänyt kamarille ehdotuksen, että uusi liikenneväylä suunnattaisiin korttelin n:o 96 halki ja että Hakasalmenkadun laajentaminen rajoitettaisiin pylväskäytävään rakentamiseen sen toiselle tai molemmille puolille. Yhtyen niihin ammatti-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. maalisk. 21 §. — ²⁾ S:n 31 p. maalisk. 5 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3.

viranomaisiin, joiden lausunnot tästä kysymyksestä oli hankittu, rahatoimikamari kuitenkin ehdotti tämän esityksen ¹⁾ evättäväksi.

Rahatoimikamari oli puolestaan sitä mieltä, että Hakasalmenkadun pohjoisosa olisi laajennettava samaan leveyteen kuin sen eteläosa eli 21.5 metriin ja katsoi puheena olevan leventämisen elimellisesti liittyvän niihin toimenpiteisiin, joihin aikaisemmin oli ryhdytty sopivan pääliikenneväylän aikaansaamiseksi yhdistämään pohjoiset ja eteläiset kaupunginalueet keskenään ja rautatienaseman kanssa. Kysymyksen rajoittaminen ainoastaan lyhyttä poikkikatua koskevaksi oli kamarin käsityksen mukaan asian katsomista liian ahtaasta näkökulmasta. Ratkaistessaan esillä olevan kysymyksen kaupunginviranomaiset sitäpaitsi inhimillisesti katsoen kaikiksi ajoiksi loivat tämän kaupungin keskustassa sijaitsevan paikan katukuvan, minkä johdosta kenties oli omistettava huomiota myöskin niille rakennustaiteellisille ja esteettisille näkökohdille, jotka ehdottomasti vaativat kadun pohjoisosalle samaa leveyttä kuin sen eteläosalla oli. Jotta laajentaminen voitaisiin suorittaa tässä mittassa, olisi kaupungin lunastettava Aktiebolaget Lantmannagården osakeyhtiöltä 6.65 m:n levyinen kaistale Aleksanterinkadun tontista n:o 22 b ja Hakasalmenkadun tontista n:o 1. Rahatoimikamari oli antanut arvioida tämän alueen hinnan 2,703,100 markaksi, mihin tulisi lisäksi tontin omistajalle Hakasalmenkadun tontille n:o 1 teetettyjen rakennusten tarpeellisista muutostöistä suoritettava korvaus, 480,000 markkaa. Aktiebolaget Lantmannagården osakeyhtiö oli kuitenkin ilmoittanut, ettei se voinut hyväksyä mainittua arviointia, vaan vaati tonttialueesta korvausta 6,000,000 markkaa ja sen lisäksi edellä mainitut 480,000 markkaa omistamansa rakennuksen muuttamisesta.

Koska kaupungin ja tontinomistajan laskemat korvausmäärät niin tuntuvasti erosivat eikä neuvotteluissa ollut voitu päästä suurempaan yksimielisyyteen, rahatoimikamari katsoi, että oli turvaututtava pakkolunastusmenettelyyn, jonka soveltamista tontinomistajakaan ei ollut vastustanut. Jotta pakkolunastusmenettelyyn voitaisiin ryhtyä, oli kuitenkin luovutettavan alueen asema ja rajat täsmällisesti määriteltävä ja kaupunginvaltuuston sen johdosta lopullisesti määrättävä, miten leveäksi katu olisi laajennettava.

Samalla rahatoimikamari ilmoitti ryhtyneensä toimenpiteisiin, jotta valtiolta saataisiin takaisin Hakasalmenkadun leventämiseksi edellä mainittuun leveyteen tarpeellinen alue mainitun kadun tonttia n:o 3, jonka kaupunki oli maksutta luovuttanut valtiolle; kamari ei katsonut voittamattomien esteiden kohtaavan tällaisen sopimuksen aikaansaamista.

Kirjelmänsä lopussa kamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että Aleksanterin- ja Kaivokatujen välinen Hakasalmenkadun osa laajennettaisiin 21.5 m:n levyiseksi;

antaa tähän tarkoitukseen pakkolunastaa Aleksanterinkadun tontista n:o 22 b ja Hakasalmenkadun tontista n:o 1 keskimäärin 6.65 m:n levyisen alueen, jonka rajat kävivät tarkemmin selvälle kamarin kirjelmään liitetystä, rakennuskonttorin maanmittaustöiden osaston laatimasta kartasta; sekä

antaa rahatoimikamarille toimeksi heti ryhtyä kaikkiin tämän johdosta tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ evätä kamarin esityksen.

Yleisiä töitä varten myönnettyjä lisämäärärahoja. Kaupunginvaltuusto osoitti ³⁾ vuoden tilierotuksesta 100,000 markan lisäyksen vuoden menosääntöön rantaverhousta varten merkittyy määrärahaan, joka oli osoittautunut

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. helmik. 33 §. — ³⁾ S:n 17 p. marrask. 9 §.

riittämättömäksi sen johdosta, että rakennustoiminta kaupungissa oli ollut vilkkaampaa kuin talousarviota laadittaessa oli voitu edellyttää ja rakennuspaikoilta tuotua täyteainetta sen vuoksi oli täytynyt vastaanottaa arvioitua suuremmassa määrässä.

Rahatoimikamari oli ilmoittanut, että vuoden menosääntöön kytkysillan rakentamiseksi Toukolaan merkitty määräraha oli ylitetty 11,898:75 markalla pääasiassa harvinaisen kylmän ja pitkän talven johdosta. Kamari oli vajauksen täyttämiseksi osoittanut käyttövaroistaan 4,031:25 markkaa ja anoi, että kytkysillan rakentamiseksi Kyläsaaren myönnetyn määrärahan ylijäämän saisi käyttää mainittuun tarkoitukseen, mutta kaupunginvaltuusto epäsi¹⁾ tämän esityksen ja osoitti tarvittavan määrän, 7,867:50 markkaa, vuoden tilierotuksesta.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatoimintaa koskevat asiat.

Kertomus kaupungin vuoden 1924 tilien ja hallinnon tarkastuksesta. Vuositilintarkastajain tarkastettua kaupungin vuoden 1924 tilit ja hallinnon sekä lähetettyä tarkastuskertomuksen²⁾ ynnä revisionikonttorin vuosikertomuksen²⁾ valtuustolle oli valtuuston valmisteluvaliokunta jättänyt asiakirjat talousarviovaliokunnalle, jonka tuli asianomaisia hallituksia ja lautakuntia kuultuaan antaa lausuntonsa tarkastuskertomuksessa esitetyistä muistutuksista ja ehdotuksista. Tämän tehtävän täyttäen valiokunta sittemmin antoi asiasta mietintönsä³⁾ ja esitti siinä lyhyesti seuraavaa:

Kaupungin tilinpäätös, jonka asetuksen mukaan on oltava valmiina viimeistään huhtikuun 1 p:nä, oli myöhästynyt n. 15 päivää, mikä edellisiin vuosiin verraten merkitsi runsaan kuukauden ajanvoittoa. Valiokunnan mielestä ei voittamattomien esteiden pitänyt kohdata tilinpäätöksen valmistumista määräaikanaan, minkä johdosta rahatoimikonttorille oli korostettava sen seikan suotavuutta, että tämä tulos saavutettiin. — Koska lastensuojelutoiminnan aiheuttamat menot vuosittain nousivat huomattaviin määriin, vuonna 1925 11,000,000 markkaan, eikä lastensuojelulautakunnan käytettävissä ollut taloudellisiin asioihin ja tilitoimiin perehtynyttä johtavaa voimaa, jolla olisi päätehtävänä mainitun suuren toimialan taloudellisten asiain järjestäminen ja valvominen, vuositilintarkastajat olivat ehdottaneet, että lautakuntaan asetettaisiin taloudenhoitaja, joka lastensuojelutoiminnan toimitusjohtajan alaisena avustaisi tätä liian runsaan työtaakan rasittamaa viranpitäjää. Rahatoimikamari oli kuitenkin ilmoittanut, että kysymystä kasvatuslaitosten taloudellisen hoidon järjestämisestä valmisteltiin kamarissa, minkä johdosta valiokunta ei katsonut kaupunginvaltuustolla olevan syytä tehdä päätöstä tämän vuositilintarkastajain huomautuksen johdosta. — Edelleen tarkastuskertomuksessa oli huomautettu, että kansanlastentarhain kustannusten loppusumma olisi niiden vuositilityksen mukaisesti merkittävä kaupungin tilinpäätökseen vastaavain määrärahain kohdalle ja tällöin syntyvä säästö jätettävä kaupunginkassaan, mutta koska rahatoimikamarin ja kansanlastentarhain johtokunnan ilmoituksen mukaan ehdotettu järjestely jo oli pääkohdissaan toteutettu, ei lisätoimenpiteitä tässä kohden tarvittu. — Sekä

¹⁾ Valt. pöytäk. 1 p. syysk. 33 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 27 v:ltä 1925. — ³⁾ S:n n:o 28 v:ltä 1925.